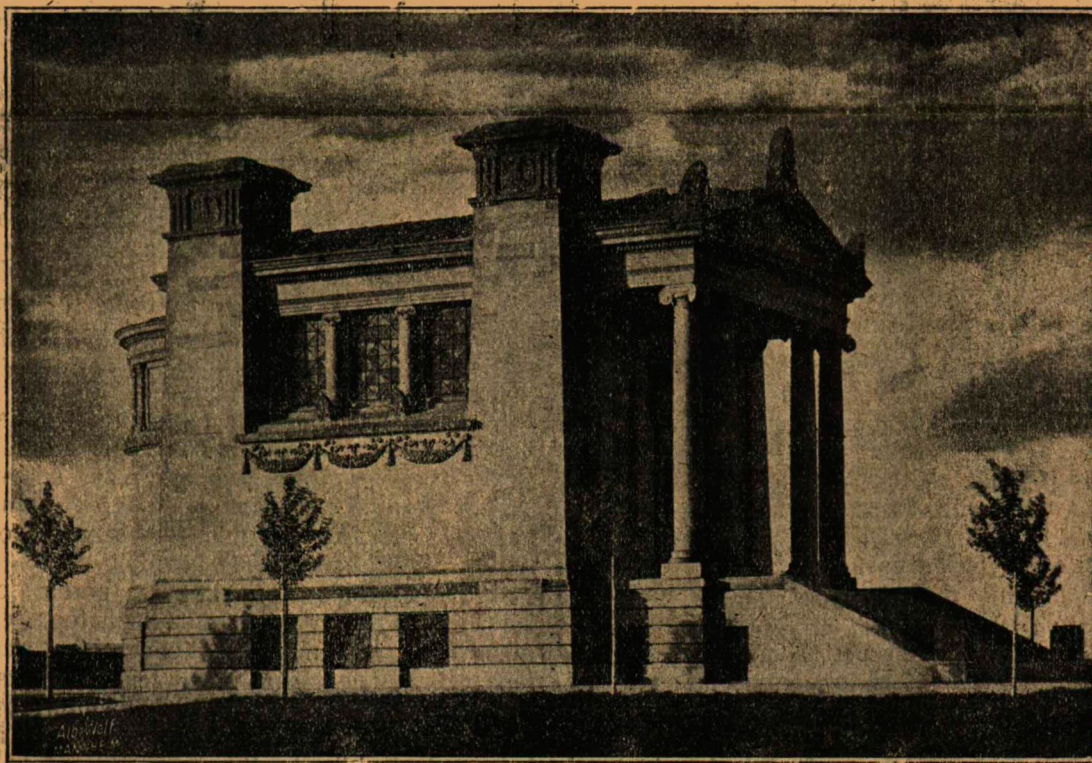

HAMVASZTÁS A FAKULTATIV HALOTTHAMVASZTÁS ESZMEJÉT TERJESZTŐ FOLYÓIRAT:		
Megjelen minden hó 20-án. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Zsigmond-utca 10. Telefon 81—02. — Postacheque-számla 19072. sz.	SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK: Dr. WILHELM FRIGYES PAP SÁMUEL ügyvéd az Orsz. Halotthamvasztó Egyes. titkára felelős szerkesztő társszerkesztő	Előfizetési ár: Egész évre . . . 4 K — f Egyes szám ára — K 40 f Hirdetések díjszabás szerint

TARTALOM: Fuego: A mannheimi krematorium. (2 képpel.) — i. f.: Felségfolyamodvány. — Vértessy Gyula: Esik. (Vers.)
— Bel- és külföldi hírek. — Egyesületi hírek. — Közgazdasági rovat. — Szerkesztői üzenetek. — A kiadóhivatal közlései. —
Hirdetések.

A mannheim-i krematórium.

I. Külső látkép.

A mannheimi krematórium 1899 és 1900-ban épült Köchler József és Karch Antal építészek tervei szerint. Az antik templomhoz hasonló rendkívül impozáns épület alapfalai gránitlemezekkel fedvék, míg a többi része sárga homokkőből való. A főhomlokzaton látjuk a négy jón oszloppal diszitett előcsarnokot, melyhez a szép nyitott lépcső vezet. Az előcsarnokon át a ra-

vatalazó csarnokba érünk, ahol a gyászszertartásokat végzik. Ezen csarnok alapterülete 125 m²*) és igen méltó benyomást kelt. A csarnok hátulsó részében, az u. n. apszisz közepén

*) Szerény véleményem szerint a ravatalozó-csarnokok — majdnem kivétel nélkül — kicsinyek. Számolni kellene azon körülménnyel, hogy sok gyászoló, kiket az elföldelésnél a rossz időjárás, a temetők nagy távolsága s egyéb ok a sirtól visszatart, a krematóriumba elmegy s így általában nagyobb közönségre kell számítani, mint a temetőkben. (A fordító.)

van a sülyesztő készülék. E mögött áll a papnak szánt emelvény és a harmónium, melynek komoly hangjai a gyászszertartást kísérik szokták. A föld alatti helyiségek, melyekbe az épület hátsó részéből érünk, két emeletesek. Ott van a Richard Schneider-féle kályha, mely úgy épült, hogy később, szükség esetén, még egy második kályha is elhelyezhető legyen.

Az épület egész hossza, előcsarnokkal és apszisszal együtt 20 m., szélessége 12 m. Az épület egy kishalmon áll, ami nagyon emeli szépségét. Azonkívül még a legközelebbi környéke is, egy gondosan ápoltság fokozza a jó hatást.

1901 február 20-án történt megnyitása óta 900-nál több hamvasztást végzett az egy kályha, anélkül, hogy nagyobb javítások szükségessé váltak volna rajta.

Fordította: Fuego.

Felség-folyamodvány.

A német halotthamvasztó egyesületek szövetségének elnöksége felség-folyamodványt intézett II. Vilmos császárhoz, mint porosz királyhoz, mert Poroszország tudvalevőleg mindeddig a halotthamvasztást nem engedélyezte. A folyamodvány tartalma a következő:

Poroszország királya Öfelségének

Berlin.

Felséges nagyhatalmasságu Király!

Legkegyelmesebb Királyunk és Urunk!

Miután a porosz egyetemés zsinat múlt évi november havában, korábbi visszautasító magatartása ellenére Dryander udvari főlelkész ur indítványára elhatározta, hogy az evangélikus egyházi főtanácsnak az evangélikus egyház és a halotthamvasztás egymáshoz való viszonyának szabályozását ajánlja és pedig azzal a megokolással, hogy a halotthamvasztás évről-évre terjed és hogy az egyház tagjai az új temetési módhoz ragaszkodnak, bátorkodunk Királyi Felséged elé legalázatosabban ama kérelmünket terjesztani: kegyeskedjék Felséged, Nagy Frigyes intenciója értelmében, aki már 1741-ben római temetkezést rendelt el a maga számára, királyi rendelettel elrendelni, hogy Poroszországban is — mint az Württembergben történt — a kegyelet megőrzésével, a közrend veszélyeztetése nélkül, a holttestek elhamvasztása megengedtesék, vagy pedig méltóztassék a miniszter urakat megbízni, hogy azt rendeletileg vagy törvényes szabályozással lehetségessé tegyék.

Kérésünk indoklására bátorkodunk néhány tényt felemlíteni, melyek a halotthamvasztás mozgalmának gyors emelkedését feltűntetik:

Mióta 1878-ban Gothában az első német krematórium megnyitott, 13 év mulott el, míg a második német krematorium Heidelberg-ben felépült. Azután a rákövetkező évben megnyitott a hamburgi krematórium, hat évvel később a jeni. 1906. óta gyors egymás-

után az *offenbacher, mannheimi, eisenachi, mainzi, karlsruhei, heilbronn, ulmi, chemnitzi, brémai, stuttgarti, koburgi, pössnecki, zittai, baden-badeni, zwickau* és *leipzig* krematóriumok nyitak meg. Ehhez a husz krematóriumhoz az idén a *dessau* és *lübecki* krematóriumok fognak csatlakozni. Épülőfélben van továbbá a *drezdai* krematorium is.

A német államok közül eddig 12 engedélyezte a halotthamvasztást: Szász-Koburg-Gotha, Baden, Württemberg, Hessen, Hamburg, Szász-Weimar-Eisenach, Szász-Meiningen, Szászország, Bréma, Lübeck, Anhalt-Dessau és Reus ifj. ág.

Az elhamvasztások száma megfelelően növekedett évről-évre. És pedig:

1901	692
1903	1074
1905	1768
1907	2977
1909	4779

Németországban mostanában 196 halotthamvasztó egyesület működik, körülbelül 60.000 taggal. A halotthamvasztás híveinek száma azonban sokkal nagyobb, mert a tapasztalat szerint azoknak száma, kik holttestük elhamvasztását elrendelik anélkül, hogy egy egyesület tagjai volnának, azoknak számát, kik egyesülethez tartoznak meghaladja.

Nem mondunk sokat ha azt állítjuk, hogy a német krematoriumok száma három éven belül megkétszereződik, ha Poroszországban is, ahol a legtöbb nagy város a fakultatív halotthamvasztás meghonosítására várva-vár, a halotthamvasztást végrehajtani szabad lesz. Két és fél év óta áll Westfáliában üzemkészen egy krematorium. Elhamvasztásoknak azonban nem szabad ott történniök, mert a rendőrhatalóság a miniszter ur kezdeményezésére a használatot megtiltotta. Minden fáradozás, mely a tilalom megszüntetését célozta, hiábavaló volt.

Felfoghatatlan, hogy porosz területen hullákat elhamvasztani nem szabad, de meg van engedve, a tete met a porosz határon átvinni és egy határontuli krematoriumban elhamvasztani.

Egyik főok, mely a fakultatív halotthamvasztásért való küzdelemre buzdít a halottaink iránti kegyeletlenség, akiket a legtöbb esetben már néhány év múlva „örök” álmukból, melyet az emberek csendesnek neveznek, felzavartatnak, minthogy a szokásos turnus a temető újabb befektetését követeli.

Hivatkozással arra, hogy a porosz országgyűlés legközelebb a kérdéssel foglalkozni fog, kérjük Felségedet folyamodványunk legkegyesebb átvizsgálására és jóakaratu támogatására az új temetkezési módnak, mely hová-tovább mint jelentőségteljes kulturmozgalom alattvalóinak százezrei által elismertetik, akik a földi sirtól iszonyodnak, kiknek elhamvasztásra irányuló kívánságukat teljesíteni nem lehet, mert az anyagi eszközök a messze vasuti szállításra hiányoznak, vagy mert ez igen körülményes.

Maradunk hódoló tisztelettel királyi Felségednek

A német halotthamvasztó egyesületek szövetségének legalázatosabb elnöksége.

Dr. Müller s. k.
közegészségügyi tanácsos
(Hagen).

Betz s. k.
országgy. képvis., városi tanácsos
(Heilbronn.)

Dr. med. Breier s. k.
(Erfurt).

Esik.

Valaki mondta a minap,
Hogy az esőt utálja;
Mert sárral jön akkor tele
Sirok fekete szája.

S a sáros vízben uszik
A sok fekete csolnak —
Undorral gondolunk ma rá
S tán csolnakázunk holnap.

S ma már ő csolnakázik;
Az esőt magam nézem,
Mig koporsója jön felém
Úszva a sáros lében . . .

Vértessy Gyula.

BEL- ÉS KÜLFÖLDI HIREK.

Tisztelt Olvasóinkhoz!

A „Hamvasztás“ egyik főcélját képezi a fakultatív halotthamvasztás eszméjének minél szélesebb körben való propagálása, miért is lapunk terjesztését olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk.

Azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, de azt még eddig még nem újították, tisztelettel kérjük, hogy előfizetésüket minél előbb megújítani szíveskedjenek, nehogy a lap pontos szétküldésében akadály merüljön fel.

A Hamvasztás szerkesztősége és kiadóhivatala.

Budapest, II., Zsigmond u. 10.

Telefon: 81—02.

A petrozsényi temető titka. A P. Napló írja: Négy nappal ezelőtt halt meg a fiatal Ardeleán Jánosné vasuti fűtő felesége, Csüttörtökön temették el. Még az-

II. A krematórium belseje.

nap este az egész községben futótüzként terjedt el a borzalmas hír, hogy a szerencsétlen asszony még órákig élt azután, hogy másfél méter mélységbe szorította le koporsóját a nedves, fekete föld. A szegény asszony gyermekágyban halt meg. Dr. Weisz vasuti orvos és halottkém konstataulta a beállott halált, amelynek alapján intézkedtek a temetést illetőleg. Másnap, fekete délután, zuhogó esőben vitték a temetőbe a halott asszonyt. Csak a pap és néhány részvételtjes szomszéd kísérte a férjen kívül a halottaskocsit, amelyen egy árva koszu diszlett. Rövid ima és bucsuztató után leeresztették a koporsót a földre. A gyászoló nép elszéledt, csak a sirásó maradt a gödörnél hogy szomorú feladatát teljesítse. Már dagadva állt a hant az elföldelt koporsó fölött, amikor a sirból rémületes kopogás, dobogás, állítólag elfojtott sirás hallatszott ki. A sirásó eszeveszett ijedelemmel csöditette össze a szomszédságot, amelynek segítségével kiásták a koporsót a föld alól. A felnyitott koporsóban össze-visszatépett halotti ruhában, lekarmolt szemfödéllel, nyitott szemmel meredt rájuk a halott Ardeleánné. Egész Petrozsény sietett a

temetőbe, két csendőr és két rendőr is, csak az orvos és a hatóság nem jelentkezett egész másnap délutánig. Addig pedig nyitott sírjában, feltépett koporsójában feküdt a fiatal nő; az eső lemosta és az északi szél lefagyasztotta a holttestéről a bőrt, amíg a hatóság megjelent helyszíni szemlét tartani. Siettek abban a föltevésben megállapodni, hogy a sírásó s az egész szomszédság csak hallucinált, a kopogást a rögök hullása okozta a koporsóra, a halott halott volt, nem tetszhalott. De ha ez bebizonyosodott tény volna is, még mindig előttünk áll az a rémes eset, hogy a petrozsenyi temetőben huszonnégy óráig nyitott sírjában feküdt a halott; addig senki nem törődött azzal hogy mi legyen vele. A lap kiküldött tudósítója több szem és fültanuval folytatott beszélgetést a dologról, akik mind megerősítették a sírásó és vejének vallomását. Hivatalosan természetesen letagadják a borzalmas esetet amely pedig nem is az első, nem is az utolsó. Hiszen birtokunkban van egy német könyv, amely aktaszerűleg név és időpont megjelölésével és az összes ténybeli adatok felsorolásával mond el 100 ilyen és ehhez hasonló esetet. De ez a temető költségéhez tartozik, a melyet megbolygatni nem szabad.

Az osztrák halotthamvasztók a legerélyesebb küzdelmet folytatják az első ausztriai krematorium felépítése érdekében. Már megírtuk, hogy a „Die Flamme” wieni halotthamvasztó egyesület Reichenberg város képviselőtestületével karöltve, 140.000 K költséggel nagyszabású krematorium felépítését határozta el, amelyre a fedezetet az egyesület tagjaitól és az eszme híveitől felveendő kamatmentes kölcsönrel akarja megszerezni. Az egyesület vezetőségétől vett hivatalos értesítés szerint az első, egészen szűk körben terjesztett felhívás folytán 52.000 K kölcsönt jegyeztek e célra, tehát $\frac{1}{3}$ résznel jóval többet s így egészen kétségtelen, hogy a most a nagy nyilvánosság elé bocsátott felhívásnak a legrövidebb idő alatt meglesz a kívánt eredménye, a krematorium felépítésére szükséges összeg együtt lesz. A krematoriumot fel is fogják építeni, a kérdés csak az, hogy annak üzembe helyezése nem fog-e nagyobb akadályokba ütközni. Az egyesület bizik benne, hogy tervét megfogja valósíthatni s ha elérte azt, hogy a krematorium lesz Ausztriában, ujjbaknak építése csak rövid idő kérdése. Mindenesetre bámulatra méltó a halotthamvasztás osztrák híveinek lelkesedése és áldozatkészsége, amelynek meg is lesz a kívánt eredménye.

A wieni „Die Flamme” halotthamvasztó egyesület április 27-én tartotta 25-ik évi rendes közgyűlését a tagok rendkívülien nagy érdeklődése és részvétele mellett. Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az egyület vagyoniilag szépen gyarapszik, bár igen nagy budget-tel dolgozik, főleg pedig, hogy az egyesület hivatalos lapja: a „Phoenix” folyton jobban terjed. Sajnálattal kell a jelentésből megállapítanunk, hogy az egyesületnek 23 magyar tagja van az ország minden

részből. Ennek nem kellene így lennie, ha nálunk is volna egy működő egyesület.

Propaganda. A linzi fakultatív halotthamvasztó egyesület igen elmés módját alkalmazza az eszme széles körben való terjesztésének és egyuttal a saját anyagi helyzete javításának. Igaz művészi rajzzal ellátott 2 f-es propaganda bélyegeket bocsátott forgalomba, a melyek minden boritéknak díszét képezik és olcsóságukra való tekintettel ezerszámba fogynak. Ezt az eszmét nálunk is sikerrel lehetne meghonosítani. Az egyesület vezetősége foglalkozni is fog ezzel a tervvel.

Lipcse. F. évi február hó óta a lipcsei déli temető kápolnájában minden vasárnapon *Monch*, temetőfelügyelő előadásokat tart az ottani krematoriumról és berendezéséről és a halotthamvasztásról általában. Már szeptemberig előjegyezték az előadásokat. Az előadások iránt az érdeklődés akkora, hogy a vásári tanácsnál kell már hetek előtt a különböző egyesületeknek, melyek sokszor 1000 tagu hallgatósággal is képviselve vannak, engedélyt kérniük. *Monch* teljesen ingyen tartja az előadásokat. — A krematoriumban, melyet f. évi január havában adták át hivatásának, havonként átlag 40 halotthamvasztást végeznek már. A lipcsei halotthamvasztó egyesület, melynek 1050 tagja van, a tagsági díjat 3 márkáról 25 márkára emelte, de ezzel szemben összes tagjainak a díjtalan elhamvasztást biztosította.

Krematorium Braunschweigban. Mint Braunschweighból írják, a legutolsó városi tanácsgyűlésen javaslatot terjesztettek elő, mely szerint a krematorium felépítését sürgetik. Braunschweig városának temetői 30-hektárnyi területet foglalnak el és nemsokára újabb területek válnak szükségessé. Ha a krematorium rövid időn belül felépül, akkor a halotthamvasztás egy lelkes barátja 30.000 márkát folyósít annak céljára. Az építészeti hivatal nevében a javaslat elfogadását ajánlották. Rövid tanácskozás után a krematorium felépítésére vonatkozó javaslatot egyhanguan elfogadták.

A hamvasztás olcsósága. A desszaui krematorium díjszabása most jelent meg és igazán feltűnést kelt olcsó tételeivel. Egy hamvasztás költségei beleértve minden mellékes és előkészületi teendőt 35 márkára rugnak desszaui holttestekre vonatkozólag és 50 márkára a kívülről behozottakra nézve. Temetni ilyen olcsón nem lehet.

Haladás. Amíg nálunk letűnt „államférfiak” kicsinyes ürügykereséssel mindig kibujtak az egyesület alapszabályainak jóváhagyása elől és az egyes vallásfelekezetek is mereven elzárkóztak az állásfoglalástól, addig Németországban e téren igazán elismerésre méltó haladást kell megállapítanunk, amely nemcsak abban nyilvánul, hogy a politikai hatóságok az évről-évre szaporodó krematoriumok megnyitása elé semmilyen akadályt nem gördítenek, hanem a vallásfelekezetek is a legszabadelvűbb módon támogatják a krematiót, szakítván azzal az indokolatlan merevséggel, a melyet

eddig a kulturmozgalommal szemben tanusítottak. Ékes példája ennek az irányzatnak a nürnbergi zsidó hitközség, amely legutóbb elhatározta egy urnakert létesítését, hogy azok, akik hamvaikat eltemettetni óhatják, ezt a zsidó temetőben tehessék meg.

San Francisco. Az itteni Old Fellow-Krematorium 1909. évi statisztikája a következő: január 83, február 67, március 83, április 57, május 69, június 74, július 54, augusztus 58, szeptember 62, október 65, november 74, december 79, összesen 825. A krematoriumban két Schneider-féle kályha van és úgy épült, hogy szükség esetén még három kályha beépíthető legyen. — A kolumbárium, a legszebb az Egyesült államokban belül fehér márvány rézdiszitményekkel és igen értékes festett ablakkal bir.

Statisztika. A német krematoriumok március havi üzeme ismét jelentékeny gyarapodást tüntet fel. A tavalyi 428 hamvasztással szemben ezidén márciusban a 20 német krematóriumban összesen 502 holttestet hamvasztottak el, tehát 74-el többet, amelyől magára az új lipcsei krematoriumra 38 esik. Az egyes krematoriumok működése összehasonlítva a tavalyival:

	1910.	1909.
1. Baden-Baden	5	—
2. Bremen	40	31
3. Chemnitz	62	59
4. Coburg	38	27
5. Eisenach	10	10
6. Gotha	48	52
7. Hamburg	64	59
8. Heidelberg	9	11
9. Heilbronn	4	6
10. Jena	27	33
11. Karlsruhe i. B.	9	14
12. Leipzig	38	—
13. Mainz	38	36
14. Mannheim	14	15
15. Offenbach a. M.	21	50
16. Pössnek	8	6
17. Stuttgart	20	25
18. Ulm	22	—
19. Zittau	14	—
Zwancik	11	—

Összesen: 502 428

Az elhamvasztottak közül 322 férfi és 180 nő volt, akik vallás szerint így oszlanak meg: evangélikus 413, katolikus 38, zsidó 23 és egyéb vallású 28. A hamvasztásokat 328 vallási ceremónia előzte meg. Első eset, hogy a német krematoriumokban egy hónap alatt végzett hamvasztások száma az 500-at meghaladja. Az idei év első 3 hónapjában 1382 hamvasztás történt, míg 1904-ben egész év alatt csupán 1381. A haladás tehát óriási.

Egy lázban fekvő képviselő programbeszéde. Az ország egyik legnagyobb területének eddigi népszerű képviselője most a választások előtt komoly dilemma elé jutott. Mert míg egyrészt orvosi tanácsra a szobát kell őriznie, másrészt főkartesei

ugy nyilatkoztak, hogy bizony az ellenjelölt fog felülkerekedni, hacsak a szeretett képviselő személyes megjelenésével nem önt friss lelkesedést a választókba. Na de ez lehetetlen. Kétségbeesésében egy ötlete támadt a képviselőnek és rendelt sürgőnyileg egy fonográfot Sternberg Ármin és Testvére budapesti cs. és kir. udvari hangszergyárában, amelybe otthon kényelmesen — és minden lámpaláz nélkül — belemondotta a programbeszédet, mely a választók körében frenetikus hatást keltett úgy, hogy a fonográfos képviselő sikerét az egész terület biztosra veszi.

EGYESÜLETI HIREK.

Közlő: az „Országos Halotthamvasztó-Egyesület” titkársága.

A mi sajátságos és minduntalan válságos politikai viszonyaink között egyesületünk vezetősége célszerűbbnek vélte, ha a küldöttség menesztést későbbre halasztja. Tulzás nélkül mondhatjuk, hogy az ország közegészségügyének állapota siralmas. A mi küzdelmünk csak akkor lesz eredményes, ha az ország politikai, szociális és gazdasági helyzetének javulása bekövetkezik és ha törvényhozó testületnek egész képe megváltozik. Ha majd nemcsak a nagybirtokosok és arisztokraták fognak a törvényhozó testületbe bejutni, hanem a nép igazi vezetői, kik értik a nép baját és akik tudják azt is, hogy a halotthamvasztás megvalósítása közegészségügyi szempontból nagyon fontos. Mert a nagybirtokosnak vagy mágnásnak a halotthamvasztásra nincs szüksége.

Közállapotainknak gyökeres változásra van szüksége és akkor bizton reméljük, hogy célunkat mielőbb elérjük. Egyelőre természetesnek kell találnunk, hogy a belügyminiszternek izgalmas politikai működése közben nem jut érkezése, hogy a halotthamvasztó egyesület alapszabályaival foglalkozzék, de meg vagyunk róla győződve, hogy mielőbb nyugodtabb idő következik, elfogja intézni ezt a kérdést, még pedig kedvezően.

A tagsági belépésre vonatkozólag az alapszabályok 4. §-a intézkedik:

„Az egyesület tagja lehet, nemre való tekintet nélkül mindenki, jogi személyek is (törvényhatóságok, társaságok, egyesületek, szövetkezetek, részvénytársaságok és cégek).”

„A tagok lehetnek: alapító és rendes tagok.”

„a) *Alapító tagok* azok, kik egyszer s mindenkorra *legalább 200 koronáral* járulnak ez egyesület céljaihoz.”

„b) *Rendes tagok* azok, akik 3 évre terjedő kötelezettséggel *évi 4 korona* tagsági díjat fizetnek.”

A tagsági díjak legezelszerűben Húrti Hároly (V., Fürdő-uteza 2.) egyesületi pénztáros ezimére küldendők.

Tagbelépési lapot és az egyesületre vonatkozó

feloilágosítást készséggel küld az „Országos Halott-hamvasztó-Egyesület” titkári hivatala, II., Zsigmond-utca 10. III. 2.

Az „Országos Halott-hamvasztó Egyesület” pénztárába költséghozzájárulás címén 1910. évre befolyt:

Szirmabesenyői Szirmay Balamér, Budapest 10 K., Dr. Tauffer Vilmos, Budapest 20 K., lovag Ybl Lajos Budapest 10 K., Reform páholy 20 K., Dr. Nagy Dezső Budapest 2 K., Dr. Hoór Tempis Mórítz Budapest 15 korona.

Az egyesület kiadásai 1910. január 1-től április 30 ig, gépirási munkálatok (sokszorozások) és postadíjakra 31 K. 68 fillér.

Az egyesület vagyona: 1910. május 15-én 144 K. 02 fillér.

KÖZGAZDASÁGI HIREK.

Adriai biztosító társulat. Ezen biztosító társulat ideai közgyűlése, melyen az 1909. évnél — a társulat alapítása óta 71. üléstévnek — zárószámadatai terjesztettek elő, április hó 23-án ment végbe. Ebből az üzleti jelentésből a következő lényegesebb adatokat említjük fel: Az életbiztosítási ágazatban 76,108.292 korona biztosítási összegről szóló ajánlat nyújtott be; a kiállított kötvények 67,022.909 korona tőkeösszegről szólnak. Az 1909 december 31-én mutatkozó állomány biztosított tőkében 436 millió korona összegre rug, a biztosított évi járadékok összege pedig 1,368.561 koronára. Halál- és elérési esetekben, valamint életjáradékok fejében 9,609.539 koronát fizetett ki. A „kamatláb csökkentésére szánt ideiglenes díjtartalékhoz” 400.000 korona lett átutalva. Az életbiztosítási díjtartalék az 1909. év végén 122,190.407 koronát, a viszontbiztosítók részének levonása után 112,556.567 koronát tett ki, a múlt évhez képest tehát 6,964.348 korona többlet mutatkozik a társulat számlájára. A díjbevétel a tűzbiztosítási ágazatban 26,255.223 korona volt, a szállítmánybiztosítási ágazatban 2,576.392 korona, a betörés elleni biztosítási ágazatban 548.140 korona. Az elemi ágazatok viszontbiztosítási díjai 13,333.450 koronára rugtak. Károk fejében 20,121.980 korona (a viszontbiztosítók hányadának levonásával 9,971.911 korona) jutott kifizetésre. Az elemi ágazatok díjtartalékai 18,974.532 korona, viszontbiztosítók részének levonásával 10,334.097 korona összeget tesznek ki. Így képen a tűz- és betörésbiztosítási ágazatok díjtartalékai újból percentuális emelkedést mutatnak. A különböző tartalékalapok dotálása után fenmaradó nyereség-egyenlegből 300.000 koronát utaltak át a „B) zárószámla” rendelkezésre álló tartalékába, osztalék fejében pedig részvényenként 280 korona kerül kifizetésre. (1908 évben 250 kor.) A társulat tartalékai 1909 végével (a

függő károk 4,089.477 koronát kitevő tartalékának ki-kapcsolásával) 134 millió koronát tesznek ki és pedig: díjtartalék: — a viszontbiztosítás levonásával — 121,590.644 korona, kamatlábcsökkenési tartalék 1,300.000 korona, árfolyamingadozási tartalék 2,233.625 korona, nyereségtartalék 9,200.000 korona. A nyugdíj-pénztár és a társulati alkalmazottak takaréka és ellátási pénztárának vagyona 2,904.064 koronát tesz ki.

A legnagyobb magyar napilap. Mindenki kitalálja, hogy a legjobb magyar napilap „Az Újság” Független a pártoktól, kormánytól egyaránt. Előfizetése egy óra 2 korona 40 fillér, negyedévre 7 korona. „Az Újság” kiadóhivatala: Budapest, VII., Rákóczi-ut 54. sz.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Tisztelt munkatársainkat felkérjük, hogy közlésre szánt kézírataikat mindenkor legkésőbbben öt nappal a lap megjelenése előtt, tehát a hónap 15-ig hozzánk juttatni sziveskedjenek.

B. P. Kassa. Közleményét várjuk. Üdv.

Dr. L. B. Arad. Türelmesnek kell lenni. Mi szeretnők legjobban De ki kell várni az alkalmas időt. A fő dolog most az, hogy továbbra is nagy energiával folytassák az eszme propagálását.

A KIADÓHIVATAL KÖZLÉSEI.

Kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy lapunkat — az eszme érdekében — ismerőseik körében terjesztetni sziveskedjenek. Ajánlott címre szívesen küldünk mutatónyiszámot.

Azokat pedig, akiknél előfizetést gyűjtő iv van, annak szíves beküldésére kérjük.

Kávéházakban, klubokban és egyletekben kérjük a „Hamvasztás”-t!

A „Hamvasztás” Budapest összes vasúti pályaudvarain számonként 40 fillérért kapható.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy a lap szétküldésében vagy kézbesítésében történő minden zavarról vagy rendetlenségről bennünket akár telefonon akár postán azonnal értesíteni sziveskedjenek, hogy a mulasztások orvoslásáról, valamint lapunk pontos kézbesítéséről gondoskodhassunk. *A kiadóhivatal.*

HIRDETMÉNY.

Ezennel közhirrre tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium ellenőrző közegei a Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XXV. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1910. május hó 19. és 21-én tartatik meg. A huzások a Magy. kir. állami ellenőrző hatóság és a kir. közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a huzási teremben. — Sorsjegyek a Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1910. évi április 24-én.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Tolnay. Hazay.

A magyar királyi államvasutak nyári menetrendje.

A magyar királyi államvasutak vonalain és az általuk kezelt magánvasutakon folyó évi május hó 1-én a nyári menetrend lép életbe, mely a jelenleg érvényben levő téli menetrenddel szemben a következő lényegesebb változásokat tartalmazza:

A budapesti keleti pályaudvar bruck—királyhidai vonalon: A Budapest keleti pályaudvarról d. u. 2 ó. 5. p. induló 4-sz. gyorsvonat Hegyeshalom állomáson föltételesen megállítatják, ahol csatlakozást nyer Pozsony—Ujváros felé.

A Wienből jelenleg d. u. 2 ó. 10 p. induló és Budapest keleti pályaudvarra este 7 ó. 5 p. érkező 3. sz. gyorsvonat Wienből d. u. 1 ó. 49 p.-kor fog indulni és Budapest keleti pályaudvarra este 6 ó. 35 p. fog érkezni.

A Wienből jelenleg d. e. 11 ó. 55 p. induló és Budapest keleti pályaudvarra este 9 ó. érkező személyvonat Wienből d. u. 12 ó. 15 p. fog indulni és Budapest keleti pályaudvarra este 8 ó. 45 p. fog érkezni.

A Budapest keleti pályaudvarról jelenleg d. u. 2 ó. 30 p. induló és Wienbe este 7 ó. 50 p. érkező személyvonat Budapest keleti pályaudvarról d. u. 12 ó. 40 p. fog indulni és Wienbe este 8 ó. 15 p. fog érkezni.

Az Esztergomból induló és Almás-Füzitőre jelenleg d. e. 10 ó. 3 p. érkező személyvonat forgalma kiterjesztetik Komáromig, ahova d. e. 10 ó. 42 p. fog érkezni; ezzel kapcsolatosan a jelenleg Almás-Füzitőtől d. u. 12 ó. 30 p. Esztergom felé induló személyvonat már Komáromtól fog közlekedni, ahonnan d. e. 11 ó. 50 p. fog indulni.

A Budapest keleti pályaudvarról jelenleg éjjel 10 ó. 30 p. induló és Wienbe reggel 6 ó. 32 p. érkező személyvonat Budapest keleti pályaudvarról éjjel 11 ó. fog indulni és Wienbe reggel 6 ó. 50 p. fog érkezni. Április 30-án e vonat már az új menetrend szerint közlekedik.

A Budapest keleti pályaudvarról Bicskéig jelenleg csak vásár- és ünnepnap előtti köznapokon közlekedő, budapesti keleti pályaudvarról este 6 ó. 55 p. induló és Bicskére este 8 ó. 18 p. érkező személyvonat naponta fog közlekedni, ezzel kapcsolatosan Bicskétől Budapest keleti pályaudvarig egy új személyvonat lesz naponta forgalomba helyezve, mely Bicskétől reggel 6 ó. 40 p. fog indulni és Budapest keleti pályaudvarra reggel 7 ó. 55 p. fog érkezni.

A Budapest keleti pályaudvarról jelenleg csak Budapest-Kelenföldig közlekedő, Budapest keleti pályaudvarról reggel 6 ó. 10 p. induló személyvonat Torbágyig fog közlekedni; ezzel kapcsolatosan az eddigi a nyári idény alatt vásár- és ünnepnapokon közlekedett, Torbágyról d. e. 9 ó. 48 p. induló és Budapest keleti pályaudvarra d. e. 10 ó. 45 p. érkező személyvonat naponta fog közlekedni.

A Budapest keleti pályaudvarról d. u. 12 ó. 50 p. induló és Bicskére d. u. 2 ó. 19 p. érkező, valamint a Bicskéről este 9 ó. 27 p. induló és Budapest keleti pályaudvarra éjjel 10 ó. 50 p. érkező személyvonatok május 15-től bezárólag szeptember 15-ig vásár- és ünnepnapokon közlekedni fognak.

A Bruck—Királyhidáról jelenleg reggel 5 ó. 2 p. induló és Győrbe reggel 7 ó. 23 p. érkező vegyesvonat, személyvonattá átminősítve, Bruck—Királyhidáról reggel 5 ó. 31 p. fog indulni és Győrbe reggel 7 ó. 21 p. fog érkezni. A Győrből jelenleg este 8 ó. 15 p. induló és Bruck—Királyhidáról éjjel 10 ó. 30 p. érkező vegyesvonat, ugyancsak személyvonattá átminősítve, Győrről este 8 ó. 10 p. fog indulni és Bruck—Királyhidára éjjel 9 ó. 53 p. fog érkezni, hol csatlakozást nyer Wien felé, hova éjjel 11 ó. 20 p. fog érkezni.

Kőérberek megállóhelyénél azok a vonatok, amelyek ott a múlt nyáron megállottak, az idén ismét meg fognak állítani.

A Budapest nyugoti pályaudvar—esztergomi és a budacsászárfürdő-óbudai vonalon: Budapest nyugoti pályaudvar és Piliscsaba, illetőleg Budacsászárfürdő és Óbuda között a múlt év nyarán közlekedett vásár- és ünnepnapok ugyanazonok a napokon és ugyanarra az időtartamra ismét forgalomba helyeztetnek.

A Budapest keleti pályaudvar—belgrádi vonalon: A Szabadkáról jelenleg éjjel 3 ó. 1. p. induló és Budapest keleti pályaudvarra reggel 7 ó. 25 p. érkező személyvonat Szabadkáról d. e. 9 ó. 43 p. fog indulni és a Budapest keleti pályaudvarra d. u. 1 ó. 50 p. fog érkezni, a későbbre fektetés által a vonat Szabadkán csatlakozásba hozatik az Ujvidékről reggel 4 ó. 27 p. induló és Szabadkáról reggel 7 ó. 17 p. érkező személyvonattal.

A Budapest keleti pályaudvarról jelenleg d. u. 1 ó. 55 p. induló és Szabadkára este 6 ó. 20 p. érkező személyvonat Budapest keleti pályaudvarról d. u. 12 ó. 59 p. fog indulni és Szabadkára d. u. 5 ó. 23 p. fog érkezni, hol csatlakozást nyer Ujvidékig.

A Budapest keleti pályaudvarról jelenleg d. u. 12 ó. 10 p. induló és Kiskőrösre d. u. 2 ó. 57 p. érkező személyvonat Budapest keleti pályaudvarról d. u. 2 ó. 20 p. fog indulni és Kiskőrösre d. u. 5 ó. 5 p. fog érkezni.

Budapest keleti pályaudvar—Kunszentmiklós—Tass között egy új vonatpár helyeztetik forgalomba, Kunszentmiklós—Tassról reggel 5 ó. 27 p. fog indulni és Budapest keleti pályaudvarra reggel 7 ó. 25 p. fog érkezni az ellenirányban Budapest keleti pályaudvarról este 8 ó. 40 p. fog indulni és Kunszentmiklós Tassra este 9 ó. 41 p. fog érkezni. Kunszentmiklós Tassról egy új munkásvonat fog reggel 4 ó. 17 p. indulni, mely Budapest—Józsefvárosba reggel 6 ó. 17 perckor fog érkezni.

A Szabadkáról jelenleg este 8 ó. 40 p. induló és Topolyára este 10 ó. 19 p. érkező személyszállító tehervonat helyett a Budapestről 10 ó. 46 p. Szabadkára érkező személyvonat fog Topolyáig közlekedni és oda éjjel 11 ó. 42 perckor érkezni.

Az Ujvidékről jelenleg éjjel 3 ó. 48 p. induló és Zimonyba d. e. 8 ó. 5 p. érkező személyszállító tehervonat vegyes vonattá átminősítve Ujvidékről reggel 5 ó. 42 p. fog indulni és Zimonyba d. e. 8 ó. 1. p. fog érkezni.

A Zimonyból jelenleg d. u. 12 ó. 45 p. induló és Ujvidékre d. u. 3 ó. 48 p. érkező személyszállító tehervonat, szintén vegyes vonattá átminősítve, Zimonyból d. u. 12 ó. 33 p. fog indulni és Ujvidékre d. u. 2 ó. 44 p. fog érkezni.

A Budapest keleti p. u.—Hatvan—Ruttkai vonalon: Budapest keleti p. u.—Hatvan és Budapest keleti pályaudvar—Gödöllő között a múlt év nyarán közlekedett vásár- és ünnepnapok ugyanarra az időtartamra és ugyanazonok a napokon ismét forgalomba helyeztetnek.

A Pásztórol reggel 5 ó. 47 p. induló és Salgótarjánba reggel 7 ó. 17. érkező személyszállító tehervonat már Hatvanból kiindulól fog személyszállítással közlekedni és Hatvanból reggel 3 ó. 32 p. fog indulni.

A Zólyom—Zólyombrezói vonalon: Az előző években Besztercebányától Zólyombrezóig július 1-től augusztus 31-ig minden vásár- és ünnepnapot megelőző napon közlekedett ama személyvonat, mely Besztercebányáról éjjel 10 ó. 4 p. indult és Zólyombrezóra éjjel 11 ó. 59 perckor érkezett, az idén nem fog közlekedni.

A Szilács-fürdőtől Zólyomig, a Zólyombrezótól Zólyomig, a Zólyomtól Szilács-fürdőig és Zólyomtól Besztercebányáig a múlt év nyarán vásár- és ünnepnapokon közlekedett személyszállító vonatok ugyanarra az időtartamra és ugyanazonok a napokon ismét forgalomba helyeztetnek.

Akar Ön jó hangszerhez olcsón jutni

Ha igen, úgy forduljon
teljes bizalommal a régi

**Sternberg Armin
és Testvére céghez**
cs. és kir. udvari hangszergyár
Budapest,
VII., Rákóczi-ut 36/e.
Alapítási év 1884.

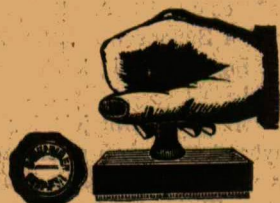
Bélyegzők, pecsétnyomók, számozógépek,
sablónok, stb. a legjutányosabbán kaphatók

GEDULDIGER HUGÓ

első magy. ruggyanta-bélyegző
o gyár és véső-műintézet o

BUDAPEST,
VI., Váci-körut 17. sz.

MINTALAPOK INGYEN.

Alapított 1865.

Kenyeres Károly

cs. és kir. orsz. szab. szeszfinomító, és liqueur-gyár, er-
délyi szeszkülönlegességek és a dr. KENYERES, orvos-féle
gyógy-cognac, gyógyfűkeserű és sósborszesz gyára

Brassó. Kívánatra a cég árjegyzékei (az ösz-
szes gyártmányokról, köztük a híres
Kenyeres-féle Magyar-Köményes, Császár-Körte, Erdei-
Eper, Erdélyi-Fenyőviz, Szerényi államtitkár Ő Excel-
lentiája évek óta cégetől szerzi be. -- Prof. dr. Kuzmík,
a miniszerelnök orvosa, dr. Genersich bpesti, dr. Fabiny
kolozsvári egyet. tanárok, udv. tanácsosok által véle-
ményezett és ajánlott dr. Kenyeres-féle Gyógycognac, Gyógy-
fűkeserű-liqueur, Sósborszesz és Menthol-sósborszesz,
o o o stb.) rendelkezésre állanak. o o o

Híres különlegességeimet tartják Budapesten több mint 100
cég, köztük csak a legfőbbeket említve: öwenstein utóda
Horváth, Pintér, Szeidl cs. és kir. udv. szállítók, Brázay
Kálmán utóda dr. Szuly Simon István, Szemes, Borhegyi,
Feigl Kaszap, stb., ugyisint Szeged, Arad, Kolozsvár,
Debrecen előkelőbb cégei.

Freund Jónás Utóda

fényképészeti és chemigrafiai műintézet
BUDAPEST, V., KÁLMÁN-UTCA 15. SZÁM.
TELEFON 24-61.

Készít clichéket minden nagyságban.

Szt-Lukácsfürdő

gyógyfürdő, Buda.

Téli és nyári gyógyhely.

Természetes forró-
meleg kénforrások,
iszapfürdők, iszapbo-
rogatások, massage,
vizgyógyintézet, gőz-
fürdők, kő- és kád-fürdők, gyógyvíz-uszodák. Olcsó és gon-
dos penzió. Csusz, köszvény, ideg-bőrbajok. Lakás, ellátás
felől kimerítő prospektust küld ingyen a

Szt-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda.

Kristály - forrásásványviz
étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz.

A „HAMVASZTÁS“

1907., 1908. és 1909. év teljes évfolyama

o o 4 koronáért o o

kapható a „HAMVASZTÁS“ kiadóhivatalában
Budapest, II., Zsigmond-utca 10. szám.

KREMATORIUM Zittau Szászország

Elhamvasztási díjak valamely német,
osztrák vagy magyar egyesület tag-
jai részére Mk 50- = K 60-
Nem tagok rés zére „ 75- = „ 90-
és a mellékköltségek.

Költségvetés díjtalan.

Cim : **Krematórium, Zittau**

Telefon : 573.

Kiváltunk zálogban levő

M arany- és ezüst- ékszereket, sorjegyeket
s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.
MANNHEIM SIMON és FIA
zálogkölesönintézete, bank- és váltóháza
Bpest, IV., Párisi-u. 5. (főpostával szemben.)

Szent-Margitszigeti uditóvíz

legkiválóbb szénsavval telített ásványviz
Mint asztali víz nagyon kellemes, jó hatású, egészség-
ápoló ital. Szt.-Margitsziget Gyógyfürdő Felügyelőségének
saját kezelésében.

Telefon 36-52.

Szent-Margitsziget Gyógyfürdő Felügyelősége